

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över delbetänkande Vissa förändringar i jaktlagstiftningen, svar senast 2025- 08-08

Er beteckning: LI2025/00742 SOU 2025:32

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker flera av utredningens förslag. Vi avstyrker dock de delar som rör ändrade kriterier för skyddsjakt på klövvilt och vissa andra arter (avsnitt 4.2), samt förslaget att ta bort myskoxe och älg från listan över statens vilt (avsnitt 4.7).

Nedan följer Länsstyrelsens synpunkter per avsnitt i betänkandet.

Avsnitt 4.2 – Kriterier för skyddsjakt på klövvilt och vissa andra arter

Länsstyrelsen avstyrker förslaget i dess nuvarande utformning.

Vi är i grunden positiva till att markägare ges goda möjligheter att agera snabbt vid viltskador. Däremot menar vi att förslaget sänker tröskeln för skyddsjakt till en nivå där den riskerar att bli en förstahandslösning, snarare än ett undantag.

Synpunkter på den föreslagna förändringen

- **Skyddsjakt bör fortsatt vara en sista utväg.** Vi anser att det även fortsättningsvis bör krävas att det inte finns någon annan lämplig lösning innan skyddsjakt kan beviljas. Den allmänna jakttiden är avvägd utifrån viltets reproduktionsperioder, och skyddsjakt utanför denna tid bör därför endast beviljas när det verkligen saknas andra alternativ.

Med det föreslagna regelverket får Länsstyrelsen begränsade möjligheter att ställa krav på förebyggande åtgärder och att pröva alternativa lösningar. Det minskar incitamenten att

utveckla metoder för samexistens mellan markanvändare och vilt.

- **Allvarlig skada bör fortsatt vara kriteriet.** Vi föreslår att begreppet allvarlig skada behålls i lagtexten. En lägre tröskel ökar risken för att vad som idag anses vara tolererbara skador blir föremål för skyddsjakt, vilket kan leda till fler ansökningar utan att bedömningsgrunderna förenklas. Vi delar inte utredningens antagande om att det är lättare att bedöma när en skada övergår från ringa till icke-ringa, än från skada till allvarlig skada.
- **Krav på gynnsam bevarandestatus bör kvarstå.** Dagens lagstiftning anger att jakt inte får bedrivas om det riskerar att påverka en arts gynnsamma bevarandestatus. Utredningen föreslår att detta krav slopas för arter som inte omfattas av bevarandedirektiven, mer specifikt som inte är markerade med N, n eller F i bilaga 1 till artskyddsförordningen.

Vi anser att kravet på att jakt inte får bedrivas om det riskerar att påverka en arts gynnsamma bevarandestatus bör kvarstå även för arter som inte omfattas av EU:s bevarandedirektiv. Detta är en viktig princip i svensk viltförvaltning som bör gälla alla arter, oavsett om de är markerade i bilaga 1 till artskyddsförordningen eller inte.

Att behålla detta krav har flera fördelar. För det första fungerar det som en förebyggande åtgärd som möjliggör att negativa beståndstrender kan bromsas i tid, innan en art når en nivå där striktare skydd krävs. För det andra är bevarandestatus inte enbart en nationell fråga – regionalt eller lokalt försämrade status kan också vara förvaltningsmässigt relevant. Det är därför rimligt att bestämmelsen fortsatt gäller generellt.

Det bör också påpekas att en eventuell framtida försämring av ett bestånd inte automatiskt skulle innebära att arten omfattas av EU-direktivens skydd. En art som blir rödlistad eller nationellt fridlyst kan i så fall komma att föras in i bilaga 2 till artskyddsförordningen, vilket inte medför samma skyddsregler, då de striktare skyddsjaktkriterierna enbart föreslås gälla arter markerade i bilaga 1. Det finns alltså en risk att arter hamnar i ett slags skyddsglapp om kravet på att inte påverka bevarandestatus tas bort för icke-direktivarter.

I dagsläget utgör bestämmelsen inget praktiskt hinder för skyddsjakt på exempelvis klövvilt. Ur ett långsiktigt bevarandeperspektiv är det viktigt att lagstiftningen fortsatt ger utrymme att agera om bestånden i framtiden skulle minska.

Konsekvenser av en mer omfattande skyddsjakt

Länsstyrelsen bedömer att det föreslagna regelverket kan leda till en kraftig ökning av skyddsjakt, både vad gäller antal ärenden och omfattning.

- **Skyddsjakt riskerar ersätta den huvudsakliga förvaltningen:** Förslaget har försökt motverka detta genom formuleringen att skyddsjakt endast får beviljas om möjligheterna till jakt under allmän jakttid inte är tillräckliga för att förhindra skadan. Detta förhindrar dock inte att en omfattande skyddsjakt påverkar den allmänna jakten. Förslaget riskerar därmed att skifta hur klövvilt förvaltas.
- **Försvagad samverkan och adaptiv förvaltning:** Klövviltförvaltningen bygger i dag på samverkan mellan jägare och markägare, med målstyrning utifrån bland annat betesskador och viltstammarnas kvalitet. Enskilda beslut om skyddsjakt, oberoende av förvaltningsplaner, riskerar att underminera samverkansstrukturen och försvåra en långsiktig, adaptiv förvaltning.
- **Ökad arbetsbörda för Länsstyrelsen:** Ett ökat antal skyddsjaktansökningar innebär också ökad arbetsbörda för Länsstyrelsen, både i handläggning och i kontroll av genomförandet.
- **Problematisering i vandringsområden för älg:** I norra Sverige vandrar älgar mellan spridda sommarområden och koncentrerade vinterområden. Skador inom vinterområdena riskerar att uppstå redan vid ett fåtal individer, och skadebilder återkommer årligen. Skyddsjakt kan inte enskilt lösa de skador som en markägare kan få i dessa områden. Det krävs ofta andra åtgärder än jakt för att minska skadorna till en acceptabel nivå. Därför är det väldigt viktigt att kravet på andra lösningar kvarstår så att skyddsjakt inte blir enda lösningen på problemen i dessa områden.

Forskning visar att älgars vandringsstrategier varierar stort. Vissa individer rör sig 10–15 km, andra upp till 70–80 km

mellan sommar- och vinterområden (Neumann et al. 2019). Det innebär att skyddsjakt på vinterbetesmark påverkar älgstammar i områden långt bortom där skadorna uppstår. Eftersom det är svårt att veta varifrån älgarna kommer är det också osäkert vilken älgstam som skulle påverkas av en eventuell skyddsjakt.

Vi anser även att lagstiftaren bör överväga andra lösningar, exempelvis att viltskadeanslaget även omfattar återkommande koncentrationsområden för älg och kronhjort i vintertid.

Behov av tydlighet i lagstiftning och vägledning

De föreslagna förändringarna ger utrymme för vitt skilda tolkningar, vilket försvårar enhetliga bedömningar mellan länsstyrelser. Det behövs tydligare definitioner i lagtexter, konkreta exempel på tillämpning, samt nationell vägledning från Naturvårdsverket. Vi vill särskilt understryka att sådan vägledning bör vara på plats *innan* en eventuell lagändring träder i kraft. Frågan kan inte skjutas till Länsstyrelserna att lösa i efterhand genom samverkan.

Avsnitt 4.3 – Bilaga 5 till jaktförordningen om förbjudna jaktmedel och jaktmetoder

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Avsnitt 4.4 – Förvaltningsmärkning av varg

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men vill betona behovet av tydlig ansvarsfördelning samt hur det ska finansieras.

Avsnitt 4.5 – Att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Avsnitt 4.6 - Anmälningsskyldighet i fråga om jaktresultat m.m.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget, men delar inte utredningens bedömning att det sammantaget skulle leda till minskad arbetsbörda för jägare, allmänhet eller berörda myndigheter.

Även om systemet förenklas genom att anmälningar i framtiden kan ske till en och samma myndighet, innebär förslaget en utökad anmälningsskyldighet som i praktiken kan komma att väga upp dessa förenklingar. Det gäller inte minst för den myndighet som ska ta emot och hantera samtliga anmälningar.

Avsnitt 4.7 – Listan över Statens vilt

Länsstyrelsen tillstyrker att hjort tas bort från listan över statens vilt. Länsstyrelsen avstyrker däremot förslaget att älg och myskoxe tas bort från listan.

Älg

Älgen har en särställning i svensk naturförvaltning och kulturhistoria, och dess symbolvärde är betydande. Arten utgör en central del av både jaktkulturen och den svenska faunan i stort, och dess status som statens vilt signalerar att det är en art av särskild betydelse för det allmänna.

Både länsstyrelser och Skogsstyrelsen lägger betydande resurser på att förvalta arten, exempelvis genom älgförvaltningsgrupper, avskjutningsmål, samråd, uppföljning, och datainsamling. Dessutom har älgen stor påverkan på skog och ekosystem, vilket kräver samordnad myndighetshantering. Att frångå statens särskilda intresse för arten riskerar att underminera det långsiktiga och systematiska arbete som hittills bedrivits.

Det finns också en risk att ett borttagande från listan övre statens vilt kan sända otydliga signaler om artens status och värde. Älgen är en av de mest attraktiva viltarterna i Sverige. Detta, i kombination med potentiell minskad statlig närvaro kring arten, kan bidra till ökad benägenhet till otillåten jakt om dess symboliska och juridiska status försvagas. Länsstyrelsen anser därmed att älgen fortsatt ska finnas kvar på listan med Statens vilt.

Myskoxe

Främmande men inte invasiv

Myskoxen förekommer i dag i mycket litet antal i Sverige – färre än tio individer – och populationen uppvisar tecken på genetisk utarmning, bland annat till följd av inavel. Den svenska populationen härstammar från återinplanterade djur i Norge, och betraktas

därmed som en främmande art eftersom arten inte haft en naturlig förekomst i Sverige sedan istiden.

Det är dock viktigt att särskilja främmande från invasiv. En främmande art är per definition inte naturligt förekommande, men det innebär inte att den är invasiv – det vill säga att den sprider sig snabbt eller tränger undan inhemska arter och därmed orsakar ekologisk skada. Tvärtom finns det exempel från andra delar av världen där myskoxen visat sig spela en viktig roll i tundraekosystemen, bland annat genom att påverka växtsamhällen och näringsdynamik. Det pågår även forskning kring arten och dess potentiella ekologiska funktioner i fjällmiljöer (exempelvis inom Projekt myskoxe 2030).

Internationellt ansvar genom Bernkonventionen

Myskoxen omfattas inte av EU:s art- och habitatdirektiv, men är upptagen i bilaga II till Bernkonventionen – *Konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö* – vilket innebär att de stater där arten förekommer har ett ansvar att skydda den. Detta är också grunden till att arten i dag är fridlyst enligt artskyddsförordningen.

Behov av fortsatt skydd

Det finns alltså både bevarandeskäl och internationella åtaganden som talar för att arten även fortsatt bör omfattas av särskilt skydd. Samtidigt är det viktigt att beakta att myskoxen i dag inte kan klassas som hotad i Sverige på grund av sin status som främmande art, och att den därmed saknar flera av de skyddsnivåer som annars skulle kunna aktualiseras. Genom att fortsätta betrakta arten som statens vilt ges dock en viss möjlighet att bevara och förvalta populationen i enlighet med både nationella och internationella intressen.

Länsstyrelsen anser därför att det inte är lämpligt att ta bort myskoxen från listan över statens vilt, åtminstone inte innan dess ekologiska roll och långsiktiga möjligheter till etablering i svenska fjällmiljöer har utretts vidare.

Avsnitt 4.8 – Skyddsjakt på enskilda initiativ enligt 28–28 b §§ jaktförordningen för att skydda ren

Allmänna synpunkter

Flera samebyar har återkommande uppgett att kungsörn orsakar betydande skador på ren, särskilt under kalvningsperioden. Det finns därför anledning att vidare utreda om arten kan omfattas av bestämmelserna i 28 § jaktförordningen.

Avsnitt 5 – Flerartsförvaltning av klövvilt – försöksverksamhet

I Norrbottens län förekommer i dagsläget älg och rådjur varför en flerartsförvaltning av klövvilt i länet inte skulle vara lika omfattande som för andra län.

Län som i högre grad berörs av frågan, exempelvis Jämtlands län, har dock framfört synpunkter som Länsstyrelsen i Norrbottens län bedömer vara välgrundade och viktiga att beakta vid utformningen av en eventuell försöksverksamhet.

Avsnitt 6 – Flerartsförvaltning av klövvilt – finansiering

Länsstyrelsen tillstyrker inte förslaget.

Vi ser ett behov av att utvärdera finansieringen av klövviltsförvaltningen, särskilt med tanke på att fällavgifterna i vissa delar av landet inte täcker kostnaderna. Detta gäller framför allt i södra Sverige. Samtidigt vill vi betona att förutsättningarna varierar över landet. I Norrbottens län utgör fällavgifterna i dag den huvudsakliga finansieringskällan för älgförvaltningen, vilket är avgörande i ett län som är stort, glest befolkat och har en omfattande avskjutning av älg. Det är viktigt att framtida förändringar i finansieringsmodellen utformas med hänsyn till dessa skillnader, så att inte ett problem som i dag finns i södra Sverige flyttas till norra Sverige.

Länsstyrelsen anser vidare att förslaget är otydligt vad gäller hur medel ur viltvårdsfonden ska användas och fördelas. Dessutom innebär förslaget att styrningen av medlen centraliseras, vilket

riskerar att försvaga det regionala inflytandet och försvåra en lokal och adaptiv viltförvaltning.

Det är även oklart om den föreslagna finansieringen kommer att vara tillräcklig. Dagens system med fällavgifter riktar kostnaden mot de jägare som faktiskt bedriver älgjakt, och ger länsstyrelserna möjlighet att anpassa avgifterna efter de faktiska kostnaderna. Att i stället fördela kostnaden på samtliga jägare – även de som inte jagar klövvilt – kan upplevas som orättvist och riskerar att leda till att färre löser jaktkort. Det kan i sin tur skapa behov av ytterligare höjningar av avgiften, vilket förstärker problemet.

Sammanfattningsvis menar Länsstyrelsen att förslaget i sin nuvarande form är otillräckligt underbyggt och riskerar att försämra både den lokala förvaltningen och jägares incitament att bidra till systemet.

I stället föreslår Länsstyrelsen i Norrbotten att den statliga jaktkortets avgift kan höjas för att täcka länsstyrelsens administrativa kostnader men att fällavgifter fortsatt ska kvarstå. Dessa medel kan användas till åtgärder som främjar den lokala jägarkretsen i stort, exempelvis bidrag till projekt, information, upprustning av skjutbanor och dylikt.

Avsnitt 7 - Jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget, förutsatt att jakten kan regleras vid behov. Det är därmed viktigt att Länsstyrelserna kan tillgå registret av anmälningar för sitt län, för att kunna följa omfattningen av jakten.

Avsnitt 8 - Jaktsabotage – förekomst effekter och åtgärder

Länsstyrelsen har inga synpunkter på förslaget.

Avsnitt 9 - Nya sekretessbestämmelser

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Avsnitt 11 – Konsekvensanalys avseende länsstyrelserna

Länsstyrelsen delar inte utredningens slutsats att skyddsjaktärenden på klövvilt kommer att förenklas. Som beskrivits i avsnitt 4.2, menar vi att förslaget inte är tillräckligt utrett och att de generella formuleringarna i motivtexten snarare riskerar att försvåra prövningen av skyddsjakt, särskilt innan rättslig praxis har utvecklats. Det finns även en stor sannolikhet att antalet skyddsjaktärenden ökar som en följd av förslaget.

Skyddsjaktärenden inkommer ofta under perioden februari till april, då arbetsbelastningen redan är hög till följd av registrering av jaktområden och granskning av skötselplaner. Att samtidigt hantera fler skyddsjaktärenden innebär en tydlig resursökning. Mot denna bakgrund delar vi inte heller utredningens bedömning att förslagen ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Vidare instämmer Länsstyrelsen inte i slutsatsen att ett avskaffande av älgvårdsfonden minskar den administrativa arbetsbördan. Den nuvarande hanteringen av fällavgifter är begränsad, medan införandet av flerartsförvaltning och nya uppgifter kopplade till finansiering sannolikt medför en större arbetsinsats. Som framgått i avsnitt 6, är det dessutom oklart hur medel ur viltvårdsfonden ska fördelas, vilket försvårar en rimlig konsekvensanalys. Klart är dock att den regionala rådigheten över finansieringen av älgförvaltningen upphör med förslaget, vilket riskerar att försvaga den adaptiva och lokalt anpassade viltförvaltningen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med handläggare Nora Shepherd som föredragande. Enhetschef Gunilla Manbré har granskat beslutet.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post norrbotten@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå, eller ring vår växel 010-225 50 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/norrbotten.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på
Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/norrboten/personuppgifter